

ROMÂNIA
CURTEA DE APEL CLUJ
SECȚIA CIVILĂ
DOSAR NR.6883/2004

DECIZIA CIVILĂ NR.1713/A/2004

Ședința publică din 28 iunie 2004

Instanța constituită din :

PREȘEDINTE : A. I.

JUDECĂTOR : A. A.Ț.

GREFIER : V. B.

Pe rol fiind soluționarea apelurilor declarate de reclamantul C. L. A., STATUL ROMÂN prin MINISTERUL FINANTELOR PUBLICE și PARCHETUL DE PE LÂNGĂ TRIBUNALUL BISTRIȚA NĂSĂUD împotriva sentinței civile nr.25 din 2 februarie 2004 a Tribunalului Bistrița Năsăud, pronunțată în dosarul nr.5057/2002, având ca obiect despăgubiri în temeiul art. 504 și urm.C.pr.pen.

Mersul dezbaterilor și cuvântul în fond al părților au fost consemnate în încheierea ședinței publice din 21 iunie 2004, parte integrantă din prezenta decizie.

C U R T E A,

Prin sentința civilă nr.25 din 2 februarie 2004 a Tribunalului Bistrița Năsăud, pronunțată în dosarul 5057/2002, a fost admisă în parte acțiunea civilă exercitată de reclamantul C. L. A. împotriva pârâtului STATUL ROMÂN prin MINISTERUL FINANTELOR PUBLICE, pârâtul prin reprezentantul său fiind obligat să-i plătească reclamantului daune materiale în sumă de 382.540.798 lei și daune morale în sumă de 1 miliard lei, actualizate cu rata inflației la data executării hotărârii, fiind respinsă ca neîntemeiată cererea reclamantului de reîncadrare în funcția de director general la D. R. D. și P. Cluj, pârâtul fiind obligat la plata cheltuielilor de judecată în sumă de 8 mil.lei.

Pentru a pronunța această sentință, tribunalul a reținut că reclamantul a fost arestat la data de 14 septembrie 1999 de Parchetul de pe lângă Curtea de apel Cluj, fiind pus în libertate la data de 11.01.2000 de instanța de judecată, totalizând un nr.de 120 de zile de arest.

Prin sentința penală nr.100/20.04.2001 a Tribunalului Bihor, acesta a fost achitat, în baza art.11 pct.2 lit.a raportat la 10 lit.d C.pr.pen., pentru săvârșirea infracțiunilor de delapidare și instigare la fals în înscrisuri sub semnătură privată, prev. de art.215¹ alin.2 C.pen. raportat la art.290 C.pen, cu aplicarea art.33 lit.a C.pen., sentința rămânând definitivă prin respingerea apelului și a recursului declarate de parchet, fiind respins ulterior și recursul în anulare declarat de Procurorul general al României, prin decizia penală nr.239/22.09.2003 a Curții Supreme de Justiție.

Ca urmare a arestării nelegale, reclamantul și-a pierdut locul de muncă, având calitatea de director general al D. R. de D. și P. Cluj la data arestării, precum și pozițiile pe care le avea în consiliile de administrație a trei societăți de profil, fiind păgubit cu plata salariului în sumă de 54.313.536 lei și a indemnizațiilor în sumă de 290.485.265 lei, stabilite prin raportul de expertiză contabilă, fiind nevoit să suporte cheltuieli de transport în sumă de 20.742.000 lei și plata onorariilor avocaților și expertului în dosarul penal în sumă de 17 mil. lei, cuantum total al prejudiciului material fiind, astfel, de 382.540.792 lei, prejudiciu pe care pârâtul a fost obligat să-l repare în temeiul art.504 C.pr.civ., întregit cu art.998, 999 C.civ., repararea integrală a prejudiciului presupunând indexarea sumelor cu rata inflației, acesta reprezentând un criteriu exact.

Nu au fost primite celelalte pretenții ale reclamantului în completarea acestei sume, neexistând la dosar dovezi în acest sens, nici petitul privind reîncadrarea în funcția de director general, întrucât o astfel de cerere excede dispozițiilor art.504 C.pr.pen., singura consecință posibilă fiind calcularea vechimii în muncă pentru perioada respectivă, însă reclamantul nu a formulat un astfel de petit.

Arestarea reclamantului, dovedită ulterior ilegală, i-a provocat acestuia însemnate suferințe fizice și psihice, fiind defăimat, în special prin mass media, datorită calității politice și profesionale. La stabilirea daunelor morale, tribunalul a avut în vedere durata privării de libertate pe nedrept,

consecințele produse reclamantului pe plan personal, social, profesional, dar mai ales familial, în această perioadă decedând mama sa și nefiindu-i permis să participe la înmormântare, fiindu-i întreruptă cariera profesională și politică în ascensiune, suma de 1 miliard de lei fiind apreciată ca suficientă, cea de 20 miliarde de lei, solicitată de reclamant, neputând fi primită, deoarece o parte din consecințele negative pe plan profesional și social au fost diminuate prin publicarea unor articole în presă referitoare la nevinovăția sa, el reluându-și activitatea profesională și socială, neputându-se considera exclus de la activitățile social politice ale localității de domiciliu, fiind inadmisibil ca, pe calea unei astfel de acțiuni, să se ajungă la o îmbogățire fără justă cauză.

Împotriva acestei sentințe, au declarat în termen apel reclamantul, pârâtul și Parchetul de pe lângă Tribunalul Bistrița Năsăud.

Reclamantul a solicitat schimbarea sentinței, în sensul obligării pârâtului la plata daunelor materiale în sumă de 418.302.945 lei și a daunelor morale în sumă de 20 miliarde lei, indexate cu rata inflației până la plata efectivă, preum și reintegrarea reclamantului în funcția de director general la D. R. de D. și P., cu cheltuieli de judecată în apel.

În motivarea apelului său, reclamantul invederează că, din concluziile raportului de expertiză contabilă, rezultă că salariul nerealizat în calitate de director general este de 90.075.536 lei, judecătorul fondului nemotivând în nici un fel diferența neacordată, fiind vorba, probabil, de o eroare materială, astfel că, adăugând această diferență daunelor materiale reținute de prima instanță, cuantumul lor total se cifrează la suma solicitată de reclamant în apel.

În privința daunelor morale, trebuie avute în vedere pregătirea profesională a reclamantului, care este inginer constructor, situația sa familială, născându-se și trăind într-o familie onestă, tatăl său fiind magistrat, fost judecător al Curții Supreme de Justiție, reclamantul urcând în ierarhia socială până la demnitatea de senator și director general la D. R. de D. și P. Cluj, toate acestea fiind distruse prin arestarea sa nelegală și apoi trimiterea sa în judecată.

Soția și fiul său sunt persoane cu studii superioare, arestarea având consecințe negative și asupra carierei lor.

Datorită arestării, pe plan familial, reclamantul a suferit o grea pierdere prin moartea mamei sale, la a cărei înmormântare nu a putut participa.

Prejudiciile morale cauzate nu pot fi acoperite, neputând fi recuperate zilele petrecute în arest, nu poate fi șters din memoria sa, a familiei sale și din cea colectivă faptul că a inginerul C., directorul general, a fost arestat pentru că a delapidat, neputându-se șterge din memoria alegătorilor împrejurarea că politicianul C. a fost arestat, nici o dezmințire din ziar neputând înlătura aceste consecințe.

Suma acordată cu titlu de despăgubire este mult sub cea care se acordă în practica instanțelor pentru astfel de daune, neputând fi considerată o reparare integrală a prejudiciului, în condițiile în care, după arestare, cariera politică și profesională a reclamantului a fost iremediabil compromisă, el nemaigăsind o slujbă la același nivel de salarizare.

Pentru repararea integrală a prejudiciului se impune reintegrarea sa în funcția de director general, neexistând vreun impediment legal sau de altă natură care să justifice respingerea acestei cereri.

Ministerul Finanțelor Publice a solicitat schimbarea sentinței în sensul diminuării daunelor materiale cu suma de 290.438.265 lei, reprezentând indemnizațiile pe care reclamantul le putea obține în calitate de membru în consiliile de administrație ale R. A. a D. J. Cluj, S.C.L. D. P. S.A.Bistrița și S.C. E. B. București și diminuării cuantumului daunelor morale.

În motivarea apelului său, pârâtul arată că, din copia carnetului de muncă al reclamantului, rezultă că acesta a fost reîncadrat în muncă începând din 1 martie 2000 și a primit o remunerație în schimbul muncii prestate, fiind, astfel, îndreptățit la plata indemnizațiilor doar pe perioada 14 sept. 1999, data arestării, până la 1 martie 2000, data reîncadrării.

În ceea ce privește daunele morale, acordarea sumei de 1 miliard de lei reprezintă o îmbogățire fără justă cauză, doctrina juridică menționând criteriile de apreciere a prejudiciului moral suferit, raportat la importanța valorii morale lezate pentru persoana vătămată, durata menținerii consecințelor vătămării, o parte din prejudiciile morale ale reclamantului fiind temporare, încetând în timp, intensității durerilor fizice și psihice.

Parchetul de pe lângă Tribunalul Bistrița Năsăud a solicitat schimbarea sentinței apelate în sensul diminuării daunelor materiale și morale.

În ceea ce privește prejudiciul material, la data de 15.11.1999, reclamantul a fost schimbat din funcția de director general în cea de inginer, având obligația de a se prezenta la locul de muncă imediat după punerea sa în libertate, astfel că este nu îndreptățit la plata drepturilor salariale aferente perioadei 12.01.2000-29.02.2000, respectiv în sumă de 6.048.603 lei pentru perioada 12.01.2000-31.01.2000 și 9.176.052 lei pentru luna februarie 2000.

De asemenea, el nu este îndreptățit la plata indemnizațiilor pe care le-ar fi putut obține în calitate de membru al consiliilor de administrație pentru perioada de după punerea sa în libertate, pentru că nu a dovedit că ar fi fost schimbat sau că nu a mai fost primit ulterior datei de 11.01.2000, fiind puțin probabil ca în prima săptămână a anului 2000 să se fi ținut ședințe, acordarea indemnizațiilor aferente perioadelor ulterioare nefiind justificată, cuantumul total al indemnizațiilor acordate nejustificat fiind de 261.037.053 lei, în urma recalculării prejudiciului, cuantumul daunelor morale cifrându-se la 106.252.090 lei, din care 39.088.878 lei drepturi salariale, 29.421.212 lei indemnizații în consiliile de administrație și 37.742.000 lei cheltuieli de judecată.

Cuantumul daunelor morale este disproporționat față de gravitatea prejudiciului.

Astfel, reclamantul a fost arestat pe nedrept pe o perioadă de 120 de zile, fără a fi condamnat, pe perioada procesului operând prezumția de nevinovăție, lezarea reputației sale neavând o intensitate majoră, iar statul său social și profesional nesuferind modificări esențiale, fiind reîncadrat în muncă la scurt timp după punerea sa în libertate, ocupând după data de 1.03.2000 chiar și funcții de conducere, consilier, director, inginer șef.

Reclamantul nu a probat existența unor suferințe fizice sau psihice majore, nici împrejurărea că i-ar fi fost întreruptă sau afectată în vreun fel cariera politică, nedovedind că ar fi fost exclus din partid sau din viața socială.

Publicarea articolelor denigratoare la adresa lui nu probează prin ea însăși știrbirea prestigiului și a reputației reclamantului, pentru că, în virtutea libertății de opinie, răspunderea revine publicațiilor respective, imaginea sa fiind reîntregită prin publicațiile ulterioare, prin care opinia publică a fost informată cu privire la nevinovăția sa.

Raportat la standardul de viață actual al populației, precum și la faptul că reclamantul nu ar fi putut obține un venit de 1 miliard de lei decât în câțiva ani, cuantumul prejudiciului moral acordat este prea mare.

Analizând apelurile formulate prin prisma motivelor invocate, în temeiul art.292 alin.1 și 295 alin.1 C.pr.civ., având în vedere probele administrate în fața primei instanțe, curtea apreciază că acestea sunt parțial fondate, din considerentele ce urmează a fi expuse.

Astfel, în ceea ce privește prejudiciul material, așa cum rezultă din copia carnetului de muncă al reclamantului, acestuia i-a încetat raportul juridic de muncă datorită faptului arestării, în temeiul art. 130 alin.1 lit.j C.muncii, fiind, însă, reîncadrat în funcția de inginer la aceeași unitate, în chiar ziua încetării raportului vechi, la data de 15.11.1999, încă în perioada arestării, astfel că, la data punerii sale în libertate, 11.01.2000, el avea un loc de muncă, unde putea și avea obligația să se prezinte (f.17 dosar tribunal).

Așa cum rezultă din aceleași mențiuni, el nu a fost salarizat o perioadă de 165 de zile, din 14.09.1999 până la data de 1.03.2000, când i-a fost aprobat transferul în interesul serviciului, în baza art.69 C.muncii și art.11/a din Legea nr.1/1970, fiind angajat în funcția de consilier la R.A. Administrația Națională a Drumurilor.

Prin urmare, așa cum corect a susținut parchetul, reclamantul nu este îndreptățit la plata salariului pe care ar fi trebuit să-l încaseze pe perioada 12 ianuarie 2000, când trebuia să se prezinte la locul de muncă, activitate în urma căreia ar fi obținut un salariu, până la 1 martie 2000, când i-a fost aprobat transferul în interesul serviciului.

Din raportul de expertiză contabilă judiciară, rezultă că, pe perioada septembrie 1999-decembrie 1999, reclamantul trebuia să încaseze **salariu în valoare reactualizată la data efectuării expertizei** de 35.762.147 lei, pentru luna ianuarie 2000 - 9.375.334 lei și pentru luna februarie 9.176.052 lei (f.113 dosar tribunal), totalul acestor sume fiind de 54.313.533, cât a acordat prima instanță, expertul adunând în mod greșit încă o dată la acest total și suma cuvenită pe anul 1999, de aici rezultând suma de 90.075.680 lei, solicitată de reclamant în apel.

Din considerentele arătate, reclamantului nu trebuie să-i fie acordat salariul neîncasat pe anul 2000 decât pentru primele 11 zile ale lunii ianuarie, respectiv suma de 3.125.000 lei (9.375.334 : 3), cuantumul total al sumei datorate cu acest titlu fiind, astfel, de **38.887.147 lei** (35.762.147+3.125.000).

În ceea ce privește **indemnizațiile în consiliile de administrație ale R.A.D.J. Cluj, S.C.L. D. și P. Bistrița și S.C. E. București**, acestea se cuvin, de asemenea, numai pentru perioada aferentă arestării, respectiv pentru lunile sept.-dec.1999 și pentru o treime a lunii ianuarie, calculate similar salariului, cuantumul total al acestora fiind, astfel, de **31.973.669 lei**.

Aceasta, deoarece, așa cum corect au susținut pârâtul apelant și parchetul, nu s-a făcut dovada imposibilității participării reclamantului la ședințele acestor consilii după punerea sa în libertate, acordarea lor până la momentul efectuării expertizei (decembrie 2000) fiind oricum arbitrară, fiind imposibil de dovedit data până la care reclamantul ar fi fost ales sau numit în aceste consilii.

Tocmai de aceea, nu pot fi acordate daune materiale pentru o perioadă infinită sau arbitrară, nenumirea sau nealegerea în aceste consilii sau în altele datorită reputației știrbite în urma arestării putând constitui doar un prejudiciu moral.

Cuantumul cheltuielilor de judecată din procesul penal (20.742.000 lei cheltuieli de transport și 17 mil.lei onorarii avocațiale și de expert) nu a fost contestat de nici unul dintre apelanți, astfel că, în temeiul art. 296 C.pr.civ., sentința apelată va fi schimbată, în sensul acordării unor **daune materiale în sumă totală de 108.602.816 lei**.

În ceea ce privește daunele morale, la stabilirea acestora trebuie avut în vedere prejudiciul moral suferit, respectiv suferința psihică provocată de măsura arestării și durata acesteia, pierderea mamei în această perioadă, cu imposibilitatea participării la înmormântare, știrbirea reputației de om politic și profesionist, luându-se, însă, în calcul, și repararea pe cale nepatrimonială a acestuia, respectiv reîncadrarea în alt loc de muncă, în cadrul aceleiași regi autonome, respectiv a Administrației Naționale a Drumurilor, inclusiv în funcții de conducere (consilier 1.03.2000-9.10.2000, f.18 dosar tribunal), articolele de aducere la cunoștința opiniei publice a nevinovăției stabilită prin hotărâre judecătorească definitivă (f.70 din același dosar), faptul că în toată perioada cât a durat urmărirea penală și cercetarea judecătorească a fost susținut de partidul al cărui membru era (f.66, 67).

De asemenea, trebuie avută în vedere împrejurarea că reclamantul a renunțat la cariera politică în favoarea celei profesionale, încetându-i mandatul de senator, conform mențiunilor din carnetul de muncă, la data numirii în funcția de director general (f.16 dosar tribunal).

În ceea ce privește cariera profesională, din mențiunile cuprinse în carnetul de muncă, rezultă că aceasta nu i-a fost afectată în mod fundamental, întrucât a fost angajat de Administrația Națională a Drumurilor, structura centrală, în funcția de consilier, iar apoi i-a fost aprobat transferul în interesul serviciului, în funcția de director la S.C. M. S.A. Bistrița, cu un salariu superior celui avut în funcția de director general (f.17-18 dosar tribunal).

Cât privește participarea în consiliile de administrație ale unor societăți comerciale sau regii autonome, aceasta are la bază, în principal, pregătirea și recunoașterea profesională a reclamantului, nicidecum calitatea sa de om politic, fost senator, membru marcant al unui partid parlamentar și nici calitatea sa de director general la o direcție regională a Administrației Naționale a Drumurilor.

Desigur, o astfel de funcție implică, totuși, o încredere acordată persoanei, încredere care, până la data punerii în libertate, cel târziu a achitării definitive putea fi considerată zdruncinată în mod nejustificat, astfel că se impune luarea în calcul a acestui prejudiciu pentru stabilirea daunelor morale.

O dată fiind stabilite valorile nepatrimoniale lezate, măsura în care acestea au fost încălcate, repararea parțială a prejudiciului nepatrimonial prin mijloace nepatrimoniale, trebuie cuantificată suma de bani care ar putea acoperi prejudiciul rămas nereparat prin mijloace de aceeași natură.

În stabilirea cuantumului sumei de bani trebuie avut în vedere nivelul de viață al reclamantului la data arestării, raportat la veniturile sale stabile, întrucât, evident, aceeași sumă de bani poate apărea substanțială sau nesemnificativă în funcție de modul concret de viață pe care și-l poate permite o persoană.

Întrucât, în perioada arestării, conform raportului de expertiză contabilă, reclamantul avea un salariu actualizat cuprins între 9.176.052 lei- 10.462.330 lei pe lună (f.113 dosar tribunal), curtea apreză că acordarea unei sume de 10 mil.lei pentru fiecare zi de arest (reprezentând echevalentul salariului pe o lună), este în măsură să acopere integral prejudiciul nepatrimonial, **cuantumul total al**

daunelor morale pentru 120 de zile de arest fiind de 1.200.000.000 lei (unmiliarddouăsutemilioanelei).

Deoarece, potrivit dispozițiilor art. 371² alin.3 C.pr.civ., instanța poate stabili criterii de reactualizare a valorii obligațiilor în bani, nici unul dintre apelanți necontestând criteriul stabilit de prima instanță raportat la rata inflației, sub acest aspect, în temeiul art. 296 C.pr.civ., sentința apelată va fi menținută.

De asemenea, va fi menținută dispoziția de respingere a cererii de reintegrare în funcție, întrucât, așa cum corect a reținut prima instanță, art.504 alin. ultim C.pr.pen., în forma în vigoare la data înregistrării cererii de chemare în judecată, art.505 alin. 4 C.pr.pen. în actuala formă modificată prin Legea nr.281/2003 permite în cadrul procesual stabilit prin chemarea în judecată a statului prin ministerul finanțelor doar recunoașterea vechimii în muncă pe perioada privării de libertate.

Reintegrarea în funcție se poate dispune doar în contradictoriu cu angajatorul, așa cum rezultă din dispozițiile art.136 alin.1, 172 alin3 din C.muncii în redactarea în vigoare la data desfacerii contractului de muncă și a înregistrării cererii de chemare în judecată, precum și din dispozițiile art. 282 C.muncii aprobat prin Legea nr.53/2003, în forma în vigoare în prezent, neexistând o vocație a statului prin Ministerul Finanțelor Publice prevăzută în Codul de procedură penală sau într-o altă lege specială raportat la Codul muncii. Chiar și în raporturile cu unitatea, se verifică doar existența condițiilor desfacerii contractului de muncă sau ale concedierii din motive ce țin de persoana salariatului în terminologia legală actuală, respectiv dacă măsura a fost luată în urma arestării preventive a cărei durată a depășit 60 zile și în perioada măsurii privative de libertate sau nu, unitatea neputând fi obligată să mențină postul vacant și nefiind în culpă pentru angajarea altei persoane.

Dacă locul de muncă a fost pierdut în mod nelegal, cum este în cauză, întrucât ulterior s-a constatat împrejurarea că arestarea a fost nelegală, de această împrejurare se ține seama la calculul daunelor morale.

În ceea ce privește cheltuielile de judecată în apel, reclamantul nu le-a dovedit prin depunerea contractului de asistență judiciară sau a chitanței privind onorariul avocațial, oricum apelurile tuturor urmând să fie admise în parte, ceea ce ar duce la neacordarea lor, conform dispozițiilor art. 298 rap. la art.274 alin.1 și art. 276 C.pr.civ.

**PENTRU ACESTE MOTIVE,
ÎN NUMELE LEGII,
D E C I D E :**

Admite în parte apelurile declarate de reclamantul C. L. A. , pârâțul STATUL ROMÂN prin MINISTERUL FINANTELOR PUBLICE și PARCHETUL DE PE LÂNGĂ TRIBUNALUL BISTRIȚA NĂSĂUD împotriva sentinței civile nr.25 din 2 februarie 2004 a Tribunalului Bistrița Năsăud, pronunțată în dosarul nr. 5057/2002, pe care o schimbă parțial, în sensul că obligă pârâțul prin reprezentant să-i plătească reclamantului despăgubiri după cum urmează:

- 1) Daune materiale în sumă de 108.602.816 lei, din care:
 - 38.887.147 lei indemnizația care ar fi trebuit primită de la D. R. de D. și P. Cluj pe perioada 14 septembrie 1999-11 ianuarie 2000,
 - 31.973.669 lei indemnizații pentru calitatea de membru în consiliile de administrație ale R. A. a D. J. Cluj, S.C."L. D. P. "S.A. Bistrița și S.C. E. - B. S.R.L. București pe perioada 14 septembrie 1999-11 ianuarie 2000,
 - 20.742.000 lei cheltuieli de transport în procesul penal,
 - 17.000.000 lei onorarii avocațiale și de expert în procesul penal;

- 2) Daune morale în sumă de 1.200.000.000 lei (unmiliarddouăsutemilioanelei).

Menține restul dispozițiilor.

Definitivă și executorie.

Cu drept de recurs în termen de 15 zile de la comunicare.

Pronunțată în ședința publică din 28 iunie 2004.

PREȘEDINTE,

A. I.

JUDECĂTOR,

A. A. T.

GREFIER,

V. B.